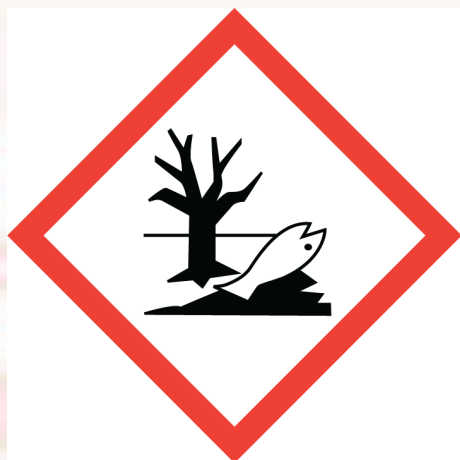

Ķīmiskās vielas un ķīmiskie produkti

Latvijas normatīvie akti un ES normatīvie akti

- **Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu likums 1998.1.IV, ar grozījumiem**
 - 1907/2006 Regula Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula, kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) no 18.12.2006.**
 - 1272/2008 Eiropas parlamenta un padomes regula **par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 no 2008. gada 16. decembris**

Latvijas normatīvie akti un ES normatīvie akti

- "Noteikumi par ķīmisko vielu un maisījumu uzskaites kārtību un datubāzi" 29.06.2010. MK noteikumi Nr.575
- "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" 15.05.2007. MK noteikumi Nr.325
- "Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība" 12.03.2002. MK noteikumi Nr.107
- "Noteikumi par nepieciešamo izglītības līmeni personām, kuras veic uzņēmējdarbību ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem"
23.10.2001. MK noteikumi Nr.448
- "Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem"
19.07.2005. MK noteikumi Nr.532

Latvijas normatīvie akti un ES normatīvie akti

- Šī instrukcija izstrādāta, balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes regulu nr. 1272/2008 no 2008. gada 16. decembra, standartiem un spēkā esošo normatīvo dokumentāciju, kā arī galvenām ugunsdrošības prasībām, kas obligāti jāievēro visiem darbiniekiem.

Šajā regulā lietotas šādas definīcijas:

- ◆ “**bīstamības klase**” ir fizikāls, ar veselību vai vidi saistīts bīstamības veids;
- ◆ “**bīstamības kategorija**” ir kritēriju iedalījums katrā bīstamības klasē, norādot bīstamības nopietnību;
- ◆ “**bīstamības piktogramma**” ir grafisks noformējums, kas ietver simbolu un citus grafiskus elementus, piemēram, robežlīnijas, fona zīmējumu vai krāsu, ar ko paredzēts sniegt konkrētu informāciju par attiecīgo bīstamību;
- ◆ “**signālvārds**” ir vārds, kas norāda bīstamības relatīvo līmeni, lai brīdinātu lasītāju par iespējamo bīstamību; nosaka šādus divus līmeņus:
 - ◆ “**draudi**” ir signālvārds, kas norāda uz lielākām bīstamības kategorijām;
 - ◆ “**brīdinājums**” ir signālvārds, kas norāda uz mazākām bīstamības kategorijām;
- ◆ “**bīstamības apzīmējums**” ir frāze, ar ko apzīmē bīstamības klasi un kategoriju, kas raksturo bīstamu vielu vai maisījuma bīstamības veidu, ja nepieciešams, iekļaujot bīstamības pakāpi;
- ◆ “**drošības prasību apzīmējums**” ir frāze, ar ko apraksta ieteikto(-os) pasākumu(-us), lai samazinātu vai novērstu negatīvu ietekmi, kas rodas, lietojot vai likvidējot bīstamas vielas vai maisījumus.

Latvijas normatīvie akti un ES normatīvie akti

- ◆ Vienlaicīgi ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulām nr. 1272/2008 (stajās spēkā 2008. gada 16. decembri) līdz 2015. gada 1. jūnija maisījumi (krāsvielas, palīgvielas un citi) var būt apzīmēti pēc MK noteikumiem Nr. 107 (12.03.2002.)
“Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība”

Drošības datu lapas saturs

- ◆ 1. **Vielu / maisījuma un uzņēmuma / kompānijas identifikācija**
- ◆ 2. **Sastāvs / informācija par komponentiem**
- ◆ 3. **Bīstamības raksturojums**
- ◆ 4. **Pirmās palīdzības pasākumi**
- ◆ 5. **Ugunsdrošības pasākumi**
- ◆ 6. **Pasākumi nejaušu noplūžu gadījumos**
- ◆ 7. **Apstrāde un glabāšana**
- ◆ 8. **Saskares kontrole / personiskā drošība**
- ◆ 9. **Fizikālās un ķīmiskās īpašības**
- ◆ 10. **Stabilitāte un reaktivitāte**
- ◆ 11. **Toksikoloģiskā informācija**
- ◆ 12. **Vides informācija**
- ◆ 13. **Iznīcināšanas jautājumi**
- ◆ 14. **Transportēšanas informācija**
- ◆ 15. **Likumdošanas informācija**
- ◆ 16. **Cita informācija**

uz iepakojuma ir sekojošie dati:

Piemērs: Marķējuma zīmju elementi oksidējošām gāzēm

- ◆ piegādātāja(-u) nosaukums, adrese un tālruņa numurs;
- ◆ vielas vai maisījuma nominālais daudzums iepakojumā;
- ◆ produkta identifikatori;
- ◆ bīstamības piktogrammas;
- ◆ signālvārdi;
- ◆ bīstamības apzīmējums;
- ◆ atbilstīgi drošības prasību apzīmējumi;

Kīmisko vielu un ķīmisko produktu klasifikācijas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība

Klasifikācija	<i>1. kategorija</i>
GHS piktogramma	
Signālvārds	<i>Bīstami</i>
Bīstamības apzīmējums	<i>H270: Var izraisīt vai pastiprināt degšanu, oksidētājs</i>
Drošības prasību apzīmējums Novēršana	<i>P220: Turēt/ uzglabāt vietās, kur nav piekļuves drēbēm/ .../ uzliesmojošiem materiāliem. P244: Turēt reducēšanās vārstus tīrus no taukiem un eļļas.</i>
Drošības prasību apzīmējums Reakcija	<i>P370 + P376 :Ugunsgrēka gadījumā: apturiet noplūdi, ja to darīt ir droši.</i>
Drošības prasību apzīmējums Uzglabāšana	<i>P403: Glabāt labi vēdināmā vietā.</i>
Drošības prasību apzīmējums Iznīcināšana	

ķīmisko vielu un ķīmisko produktu pieņemšana

Pārbaudīt:

- vai nav bojāts iepakojums. Ja ir iepakojuma bojājumi, paziņot Administratīvajam direktoram.
- vai uz iepakojuma ir sekojošie dati:
- Ķīmisko vielu vai ķīmisko produktu nosaukums;
- Piegādātāja nosaukums, adrese;
- Bīstamības piktogramma;
- Ķīmisko vielu bīstamības raksturojumi;
- Drošības prasību apzīmējumi.
- Salīdzināt ar ķīmisko vielu un ķīmisko produktu sarakstu. Ja dati iepakojumā vai sarakstā nav identiski, ķīmiskās vielas un ķīmiskie produkti nav iekļauti sarakstā – paziņot darba aizsardzības inženierim.
- Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu daudzumus ierakstīt datu bāzē (noliktavas pārzinis).

Ķīmisko vielu un produktu reģistrs

- ◆ Ķīmisko vielu un produktu reģistrs ir datu bāze, lai pārvaldītu informāciju par uzņēmumā izmantotajām ķīmiskajām vielām un produktiem. Uzglabāto datu veids atkarīgs no paredzētajiem informācijas izmantošanas mērķiem. Likumdošana nosaka minimālās prasības ķīmisko vielu un produktu uzskaites veikšanai .
- ◆ Reģistru var izmantot, lai noteiktu saražoto preču radīto risku patērētājiem; tas palīdz īstenot citu likumdošanas jomu (ūdens, gaisa, atkritumu likumdošanas, piesārņojuma kontroles) prasības, palīdz izstrādāt atskaites un pieteikumu piesārņojošo darbību atļauju saņemšanai.

Latvijas - Zviedrijas kopuzņēmums
SIA "Klippan-Saule"

Informācija par
ķīmisko vielu un produktu uz 01.01.2008. g.

Izdrukāts no 28.08.2008
Lapa 1 no 233

Produktu nosaukums	Produktu ķīmiskais raksturojums	Sastāvdaļas ķīmiskais raksturojums	Firma – ražotājs	Tehniskais pielietojums	Bīstamības klasifikācija	R-frāzes	S-frāzes	
BEMACID Gelb CM-2R			Bezema	Krāsvielas				
BEMACID Rot C-MB	Acid dyestuff	C.I.Acid Red 249	Bezema	Krāsvielas	Iztrūkst			
BEMACID Rot CM-2G	Acid dyestuff		Bezema	Krāsvielas	Iztrūkst			
BEMAPLEX Black D-R	Metālkomplek sā krāsviela, bezputekļu preparāts	Sintētiska organiskā krāsviela.	Bezema	Krāsvielas	Xi Kairinošs	43, 52/53	Saskaroties ar ādu, var izraisīt paaugstinātu jutīgumu. Bīstams ūdens organismiem, var radīt ilglaicīgu negatīvu ietekmi ūdens vidē	22, 24, 37, 61 Izvairīties no putekļu ieelpošanas. Nepieļaut nokļūšanu uz ādas. Strādāt aizsargcimdās. Nepieļaut nokļūšanu vidē .Ievērot īpašos norādījumus vai izmantot drošības datu lapas.
BEMAPLEX Blau C-2R	Metālkomplek sā krāsviela, bezputekļu preparāts		Bezema	Krāsvielas	Iztrūkst			
BEMAPLEX Blue C-8G	Metal complex dyestuff	C.I.Acid Blue 185	Bezema	Krāsvielas	Xi Kairinošs	43	Saskaroties ar ādu, var izraisīt paaugstinātu jutīgumu	24,37 Nepieļaut nokļūšanu uz ādas,Strādāt aizsargcimdās
BEMAPLEX Broun D-2R	Metālkomplek sā krāsviela, bezputekļu preparāts	Sintētiska organiskā krāsviela.	Bezema	Krāsvielas	Iztrūkst	52/53	Bīstams ūdens organismiem, var radīt ilglaicīgu negatīvu ietekmi ūdens vidē	61 Nepieļaut nokļūšanu vidē .Ievērot īpašos norādījumus vai izmantot drošības datu lapas

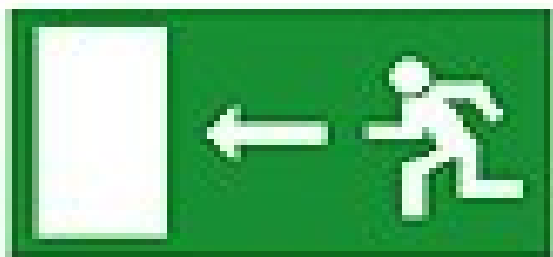
ķīmisko vielu un ķīmisko produktu glabāšana un lietošana

- ◆ Strādājot ar ķīmiskiem produktiem ir nepieciešams izmantot gumijas cimdus, ja iepakojums ir atvērts vai saplēsts – jābrīdina noliktavas vadītāju un jāizmanto respiratoru, gumijas zābakus un gumijotu priekšautu.
- ◆ Ķīmisko produktu noliktavā pieejamiem jābūt darbiniekiem ugunsdzēsamiem aparātiem, gumijas cimdiem, gumijas zābakiem, respiratoriem.

ķīmisko vielu un ķīmisko produktu glabāšana un lietošana

- ◆ Rezerves izejai jābūt viegli atveramai, nepiegružotai ar iepakojumu vai atkritumiem.
- ◆ Avārijas gadījumā aizliegts izmantot liftu.

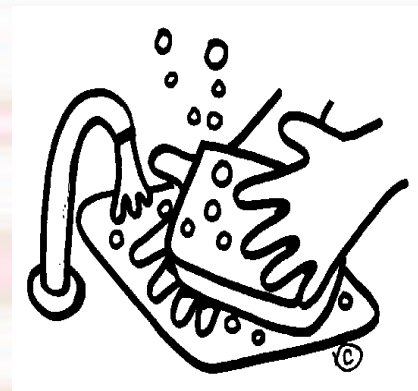

ķīmisko vielu un ķīmisko produktu glabāšana

- ◆ Produkti vai vielas ar bīstamības piktogrammām vai F+ īpaši viegli uzliesmojošs), F (viegli uzliesmojošs), vai O (oksidētājs) un ar ķīmisko vielu iedarbības raksturojumiem no **H200 līdz H290** vai (līdz 2015. gada 1. jūnijai) R1 līdz R19, R14/15, R15/29 jātur atsevišķi no citām vielām un produktiem.
- ◆ Izvietojot ķīmiskās vielas un ķīmiskos produktus noliktavā – ņemt vērā drošības prasības no **P400 līdz P500**.
- ◆ Brīdināt darbiniekus par bīstamību, kas saistīta ar šīm vielām un produktiem.
- ◆ 0,5 m rādiusā nedrīkst būt nekādas elektriskās iekārtas, uguns avoti, elektriskie vadi.

ķīmisko vielu un ķīmisko produktu glabāšana

- ◆ Pie ķīmisko vielu un ķīmisko produktu glabāšanas, noliktavā nepieļaut iepakojuma bojājumu vai attaisīšanu. Ja iepakojums attaisīts vai bojāts – paziņot ķīmisko procesu tehnologiem un rīkoties pēc viņu norādījumiem.
- ◆ Noliktavas telpas ar ķīmiskiem produktiem un vielām periodiski vedināt vai ieslēgt vedināšanas iekārtas.
- ◆ Pēc darbiem ar iepakotiem ķīmiskiem produktiem un vielām jāmazgā rokas ar ziepēm un noskalot ar lielu ūdens daudzumu.
- ◆ Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu noplūdes gadījumā vai ugunsgrēka gadījumā rīkoties pēc rīcības plāniem.

ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO MAISĪJUMU BĪSTAMĪBAS KLASES MARĶĒJUMS

Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu bīstamības klases marķējumā norāda bīstamības piktogrammu (attēlu) un bīstamības paskaidrojumu. Bīstamības piktogrammu un bīstamības paskaidrojumu marķējumā izkārto šādi:

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H290: Var kodīgi iedarboties uz metāliem
- ◆ H314: Izraisa smagus ādas apdegumus un acu bojājumus
- ◆ H318: Izraisa nopietnus acu bojājumus

Bīstamības piktogrammas

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H200: Nestabils, sprādzienbīstams
- ◆ H201: Sprādzienbīstams; masveida sprādzienbīstamība
- ◆ H202: Sprādzienbīstams; augsta izmetes bīstamība
- ◆ H203: Sprādzienbīstams; uguns, triecienviļņa vai izmetes bīstamība
- ◆ H204: Uguns vai izmetes bīstamība
- ◆ H205: Ugunī var masveidā eksplodēt
- ◆ H240: Sakaršana var izraisīt eksploziju
- ◆ H241: Sakaršana var izraisīt degšanu vai eksploziju

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H220: Īpaši viegli uzliesmojoša gāze
- ◆ H221: Uzliesmojoša gāze
- ◆ H222: Īpaši viegli uzliesmojošs aerosols
- ◆ H223: Uzliesmojošs aerosols
- ◆ H224: Īpaši viegli uzliesmojošs šķidrums un tvaiki
- ◆ H225: Ļoti viegli uzliesmojošs šķidrums un tvaiki
- ◆ H226: Uzliesmojošs šķidrums un tvaiki
- ◆ H228: Uzliesmojoša cieta viela
- ◆ H241: Sakaršana var izraisīt degšanu vai eksploziju
- ◆ H242: Sakaršana var izraisīt degšanu
- ◆ H250: Spontāni aizdegas saskarē ar gaisu
- ◆ H251: Pašsasilstošs; var aizdegties
- ◆ H252: Lielos daudzumos pašsasilstošs; var aizdegties
- ◆ H260: Nonākot saskarē ar ūdeni, izdala uzliesmojošas gāzes, kas var spontāni aizdegties
- ◆ H261: Nonākot saskarē ar ūdeni, izdala uzliesmojošas gāzes

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H270: Var izraisīt vai pastiprināt degšanu, oksidētājs
- ◆ H271: Var izraisīt degšanu vai eksploziju; spēcīgs oksidētājs
- ◆ H272: Var pastiprināt degšanu; oksidētājs

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H400: Ļoti toksisks ūdens organismiem
- ◆ H410: Ļoti toksisks ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām
- ◆ H411: Toksisks ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām

Bīstamības piktogrammas

- ◆ **H280: Satur gāzi zem spiediena; karstumā var eksplodēt**
- ◆ **H281: Satur atdzesētu gāzi; var radīt kriogēnus apdegumus vai ievainojumus**

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H315: Kairina ādu
- ◆ H319: Izraisa nopietnu acu kairinājumu
- ◆ H317: Var izraisīt alerģisku ādas reakciju
- ◆ H335: Var izraisīt elpceļu kairinājumu vai
- ◆ H336: Var izraisīt miegainību un reiboņus

Bīstamības piktogrammas

- ◆ H312: Kaitīgs, ja nonāk saskarē ar ādu
- ◆ H330: Ieelpojot iestājas nāve
- ◆ H330: Ieelpojot iestājas nāve
- ◆ H331: Toksisks, ja ieelpo
- ◆ H332: Kaitīgs, ja ieelpo

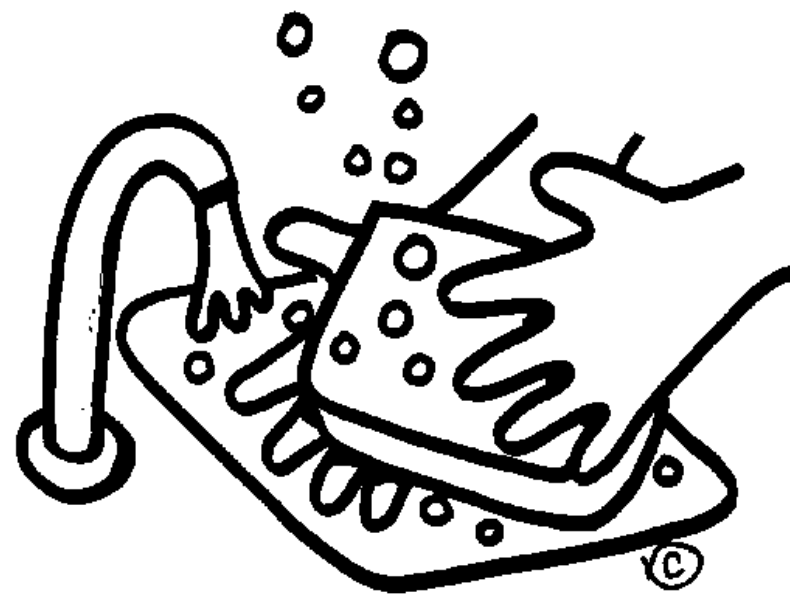

Bīstamības piktogrammas

- ◆ **H334: Ja ieelpo, var izraisīt alerģiju vai astmas simptomus, vai apgrūtinātu elpošanu**
- ◆ **H340: Var izraisīt ģenētiskus bojājumus (norādīt iedarbības ceļu, ja ir droši pierādīts, ka citi iedarbības ceļi nerada bīstamību)**
- ◆ **H350: Var izraisīt vēzi (norādīt iedarbības ceļu, ja ir droši pierādīts, ka citi iedarbības ceļi nerada bīstamību)**

Pēc darbiem ar ķīmiskiem produktiem un vielām (arī iepakotiem) jāmazgā rokas ar ziepēm un noskalot ar lielu ūdens daudzumu.

***Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu
noplūdes gadījumā vai
ugunsgrēka gadījumā rīkoties
pēc rīcības plāniem.***

Rīcības pasākumi pie ķīmisko vielu un produktu noplūdes

Nr.	Darbība	Darbības kārtība un izpildes secība	Izpildītājs
1.	Brīdinājums	<ul style="list-style-type: none"> • Ja ir ugunsgrēka iespēja, tad izmantot ugunsgrēka rīcības plānu . • Paziņot ceha darbiniekiem • Direktors R. Baikštis 29221632 • Apdares ceha vadītāja M.Tutoraitine viet.tālr.527 mob. tālr. 26538775 • Ķīm. proc. tehnologs L. Ragozina • Ķīm. proc. tehnologs V.Bormane 	Jebkurš no darbiniekiem
2.	Darbinieku evakuācija no telpas	<ul style="list-style-type: none"> • Evakuēt visus darbiniekus no ceha . • Izslēgt iekārtas , kur neiet tehnoloģiskais process. • Aizveriet durvis no ceha uz trepes II stāvu . • Ieslēgt ventilācijas , ja viņa bija izslēgta. 	Brigadiere Maiņas vecākais
3.	Salīdzināt pēc saraksta ar faktiski evakuētiem	Visi evakuēti darbinieki pierakstīti un salīdzināti pēc saraksta .	Brigadiere Maiņas vecākais
4.	Ēvakuēto darbinieku izvietošana .	Darba laikā darbinieki tiek izvietoti citā vietā , kas atrodas ārpus apdraudētas zonas – apdares ceha telpā II. stāvā vai mehāniskā ceha telpā .	Apdares ceha vadītāja Brigadiere

Rīcības pasākumi pie ķīmisko vielu un produktu noplūdes

5.	Pirmā palīdzība cietušiem .	<ul style="list-style-type: none"> • Ja ir cietušie ar ķīmiskiem ārējiem vai iekšējiem apdegumiem , nekavējoties izsaukt neatliekamo palīdzību – 03 vai 112 . • Organizēt pirmo nepieciešamo palīdzību cietušiem saskaņā ar ķīmisko vielu vai produktu drošības datu lapu . • Nodrošināt ķīmisko vielu vai produktu drošības datu lapas pieejamību medicīniskam personālam . 	Apdares ceha vadītāja Brigadiere
6.	Noplūdes likvidācijas komandas organizēšana	Norīkot darbiniekus noplūdes likvidācijas komandā , ņem vērā darba pieredzi un apmācību .	Apdares ceha vadītāja Ķīm. proc. tehnologs
7.	Individuālie aizsarglīdzekļi	<p>Norīkotiem noplūdes likvidācijas komandā, nodrošināt ar nepieciešamiem individuāliem aizsarglīdzekļiem :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aizsargcimdi, ķīmiski izturīgi, • Aizsargbrilles, • Gāzmaska ar atbilstošiem filtriem, • Gumijas zābaki, • Gumijots priekšauts, • Vienreizējais apģērbs. 	Ķīm. proc. tehnologs Apdares ceha vadītāja

Rīcības pasākumi pie ķīmisko vielu un produktu noplūdes

Nr.	Darbība	Darbības kārtība un izpildes secība	Izpildītājs
8.	Noplūdes likvidācija	<p>Visus pasākumus kontrole ķīm. proc. tehnologs, saskaņā ar ķīmisko vielu un produktu drošības datu lapu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izlieto šķidrumu absorbēt ar smiltīm vai citu inertu materiālu, piemēram - ar audumu . • Izbērtās ķīmiskas vielas vai produktus savākt ar lāpstas palīdzību tukšajā kastē . Noplūdes vietu apstrādāt no šļūtenes ar lielu daudzumu ūdeni. • Ja vielas izbērtas šķidrumā , tad absorbēt ar smiltīm vai citu inertu materiālu , piemēram - ar audumu , un savākt ar lāpstas palīdzību brīvās mucās . Noplūdes vietu apstrādāt no šļūtenes ar lielu daudzumu ūdeni. <p>Noplūdes vietu apstrādāt no šļūtenes ar lielu daudzumu ūdeni.</p>	Ķīm. proc. tehnologs Apdares ceha vadītāja
9.	Atgriešanas iespējamība	Ienākt telpā var tikai ar ķīm. proc. tehnologu v atļaujas .	Ķīm. proc. tehnologs Apdares ceha vadītāja